

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan lakia kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista muutettavaksi väliaikaisesti siten, että sosiaali- ja terveydenhuollon ennen vuotta 1984 voimassa olleen lainsäädännön mukaisten käyttökustan-

nusten valtionosuuksien loppuerien maksatus jaksotetaan vuosille 1984—1986.

Lakiesitys liittyy vuoden 1984 tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1984 alusta.

YLEISPERUSTELUT

Kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista 19 päivänä tammikuuta 1973 annetun lain (35/73) mukaan valtionosuudesta käyttökustannuksiin maksetaan osa ennakkona edelliseltä vuodelta lasketun tai arvioitavan valtionosuuden määrästä ja loppuerä kultakin vuodelta jälkikäteen. Valtionosuuden suuruuden lopullista määräämistä ja loppuerän maksamista varten kunta ja kuntainliitto toimittaa selvityksen kustannuksista.

Loppuerästä maksetaan vähintään 90 prosenttia selvityksen mukaisesta määrästä vastaava osasuoritus niin pian kuin mahdollista sen jälkeen kun selvitys on saatu, viimeistään kahden kuukauden kuluessa tästä, ja jäännös sen jälkeen, kun valtionosuusselvitys on tarkastettu ja mahdollisesti tarpeelliset lisätiedot on saatu.

Valtion vuoden 1984 tulo- ja menoarvioesityksen sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan pääluokan perustelujen mukaisesti eduskunnalle annetaan hallituksen esitys laiksi kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain muuttamisesta siten, että ennen vuotta 1984 voimassa olleen lainsäädännön mukaisten käyttökustannuksiin myönnettävien loppuerien maksatus jaksotetaan vuosille 1984—1986. Esityksen mukaan loppueristä suoritettaisiin v. 1984 30 %, v. 1985 30 % ja v. 1986 loppuosa.

Loppueriä ja sellaisia valtionapuja, joiden maksatus tapahtuu jälkikäteen, on arviolta yhteensä 594 000 000 mk.

1. Valmistelu

Tulo- ja menoarvioehdotuksessa on ehdotettu toimenpiteitä, jotka hillitsevät kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksien muutoin erittäin voimakasta kasvua vuonna 1984 ja estävät kunallistalouden rahoitustilanteen liiallisen kevenemisen. Menoja supistavia toimenpiteitä on mm. eräiden kuntien ja kuntainliittojen valtionosuusmenojen loppuerien lykkäminen useampana vuonna maksettavaksi.

Vaikka ns. järjestelyasiakirjaneuvotteluissa ei ole päästy yhteisiin suosituksiin, kuntien keskusjärjestöt ovat neuvotteluissa pitäneet parempana valtionosuuksien lykkäämistä kuin sellaisia toimenpiteitä, jotka muuttaisivat kuntien ja valtion välistä kustannustenjakoa.

2. Taloudelliset vaikutukset

Sosiaali- ja terveydenhuollon ennen vuotta 1984 voimassa olleen lainsäädännön mukaisten

käyttökustannuksiin suoritettavien valtionosuuksien loppuerien maksatus jaksetaan vuosille 1984—1986. Lykkäminen koskee vuoden 1983 ja sitä aikaisempien vuosien loppuerien maksatusta ja sellaisia valtionosuuksia, joiden maksatus tapahtuu vain jälkikäteen. Näiden kokonaismääräksi on arvioitu yhteensä 594 000 000 markkaa.

Valtionosuusjäämien selvittelyn yhteydessä on kunnille korostettu valtionosuusselvitysten toimittamista jo kevätkaudella varainhoitovuoden päätyttyä, koska loppusuoritus voidaan maksaa vain valtionosuusselvityksen perusteella. Valtion-

osuudesta käyttökustannuksiin maksetaan pääsäännön mukaan ennakkoa. Ennakot maksetaan käytännössä edelliseltä vuodelta lasketun valtionosuuden määrän perusteella. Ennakkoa tarkistetaan hakemuksesta, jos kustannusten arvioidaan muodostuvan vähintään 5 prosenttia suuremmiksi kuin edellisenä vuonna. Kun kuntien laskentatoimi on kehittynyt, ennakot ovat entistä paremmin vastanneet valtionosuuden lopullista määrää. Näistä syistä saattaa loppuerien määrä jäädä arvioitua pienemmäksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

19 a §. Valtionosuusselvityksen antamisen jälkeen suoritetaan valtionosuuden loppuerästä 90 prosenttia paitsi siinä tapauksessa, että loppuerä ilmeisesti jää olennaisesti pienemmäksi kuin selvitys osoittaisi. Jäännös eli 10 prosenttia suoritetaan sen jälkeen, kun valtionosuusselvitys on tarkastettu. Lakiin väliaikaisesti lisättävän säännöksen mukaan loppuerästä suoritettaisiin vuonna 1984 vain 30 prosenttia. Vuonna 1985 suoritettaisiin 30 prosenttia ja loppuosa vuonna 1986. Lykkäys koskisi sekä 90 prosentin että 10 prosentin osuuden suorittamista. Maksatuksen lykkäys koskisi niitä ns. Valtava-lainsäädännön piiriin siirtyneitä valtionosuuksia, joita koskeva lainsäädäntö on kumottu vuoden 1984 alusta lukien.

Poikkeussäännöksen soveltamispiiriin kuuluisivat seuraaviin ennen vuotta 1984 aiheutuneisiin käyttökustannuksiin suoritettavat valtionosuudet: eräisiin terveystarkastajien toiminnasta aiheutuviin käyttökustannuksiin (TMAE 33.74.30), kansanterveystyön käyttökustannuksiin (TMAE 33.75.30), erikoissairaanhoidolaitosten käyttökustannuksiin (TMAE 33.76.30), eräisiin lasten päiväkotien käyttökustannuksiin (TMAE 33.38.30), eräisiin ohjatusta perhepäivähoidosta aiheutuneisiin

käyttökustannuksiin (TMAE 33.38.31), eräisiin kasvatustieteiden kustannuksiin (TMAE 33.39.38), lastensuojelulain (52/36) 39 §:n mukaisesti kunnille suoritettaviin kasvatuskorvauksiin (TMAE 33.41.33), kunnallisten kehitysvammaisten erityishuollon toimintayksiköiden käyttökustannuksiin (TMAE 33.46.30), eräisiin päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon käyttökustannuksiin (TMAE 33.54.31), eräisiin kodinhoitajien toiminnasta aiheutuneisiin käyttökustannuksiin (TMAE 33.56.30) ja eräisiin kotiaivastajatoiminnasta aiheutuneisiin käyttökustannuksiin (TMAE 33.56.32).

Lapsen elatuksen turvaamisesta annetun lain (122/77) nojalla kunnille ennen vuotta 1984 elatustuesta aiheutuneisiin kustannuksiin valtionosuus suoritettaisiin vuosina 1985 ja 1986 (TMAE 33.15.31).

Lisäksi esitetään tulo- ja menoarvioesityksen mukaisesti, että lykättäville valtionosuuksille maksettaisiin 1 päivästä heinäkuuta 1984 lukien Suomen Pankin peruskoron mukainen korko.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

L a k i

kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista 19 päivänä tammikuuta 1973 annettuun lakiin (35/73) väliaikaisesti uusi näin kuuluva 19 a §:

19 a §

Poiketen siitä, mitä edellä 19 §:n 3 momentissa on säädetty käyttökustannuksiin suoritettavan valtionosuuden loppuerän maksamisesta, suoritetaan vuosina 1984—1986 terveydenhoitolain (469/65), kansanterveyslain (66/72), aluesairaaloiden ja sairausmajojen lakkauttamisesta annetun lain (142/51), kunnallisista yleissairaaloista annetun lain (561/65), yliopistollisista keskussairaaloista annetun lain (244/81), mielisairaslain (187/52), tuberkuloosilain (355/60), lasten päihähoidosta annetun lain (36/73), kasvatusneuvolalain (568/71), lastensuojelulain (52/36) 39 §:n, kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/77), päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain (96/61) ja kunnallisesta kodinhoitoavusta annetun lain (270/66) ennen vuotta 1984 voimassa olleiden säännösten nojalla kunnille ja kuntainliitoille ennen vuotta 1984 aiheutuneisiin käyttökustannuksiin myönnettävästä valtionosuudesta taikka loppuerästä vuosina 1984 ja 1985 30 prosenttia ja vuonna 1986 loppuosa sekä lapsen elatuksen turvaamisesta annetun lain (122/77) nojalla kunnille ennen vuotta 1984 elatustuesta aiheutuneisiin kustannuksiin valtionosuus siten, että siitä suoritetaan 50 prosenttia vuonna 1985 ja loppuosa 1986.

Edellä 1 momentin mukaan maksettaville valtionosuuksille maksetaan yhtä aikaa erien maksatuksen kanssa 1 päivästä heinäkuuta 1984 laskettava Suomen Pankin peruskoron mukainen korko.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984 ja on voimassa vuoden 1986 loppuun.

Helsingissä 14 päivänä lokakuuta 1983

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Sisäasiainministeri *Matti Luttinen*

